

Els colons de **Montagut** tornen als tribunals

El Tribunal
Constitucional
admet el recurs
d'un parcer en un litigi
entre pagesos
i Agrolérida per unes
terres de Montagut que
conreen des de finals
dels anys seixanta.
La major part dels
colons ja fa temps que
abandonaren aquestes
finques, però encara
hi ha qui confia que
es faci justícia.

El Tribunal Constitucional ha admès a tràmit el recurs d'empara presentat per Àngel Mòdol, històric sindicalista agrari i un dels últims colons de Montagut, contra la sentència de l'Audiència de Lleida que l'obligava a tornar a Agrolérida, del grup Vall Companys, les disset hectàrees de terra que va començar a conrear el 1972, quan, després de casar-se, va fer-se càrrec de les finques del seu sogre. Un quart de segle després que es dictessin les primeres sentències sobre el desnonament, el cas continua obert. Agrolérida va adquirir les terres el 1970, però d'això els pagesos que les treballaven no se'n van assabentar fins set anys després. A partir d'aquest moment, tot van ser conflictes i els tribunals es van convertir en la segona casa d'aquests colons, que mai no s'han resignat a llençar la tovallola.

La història es remunta al segle XVIII, quan desenes de famílies s'instal·len com a colons a les terres de Montagut, propietat del Capítol de la Catedral de Lleida. El 1977, els pagesos descobriren que la terra que treballen ha canviat de mans i pertany a Agrolérida, vinculada a la poderosa família Vall, que obté les finques gràcies a un intercanvi amb l'IRYDA (Instituto de Reforma y Desarrollo Agrario), que les va adquirir el 1967. Els colons van assabentar-se'n quan se'ls van deixar de cobrar quotes.

El 1977 arriben els primers requeriments d'Agrolérida perquè deixin la terra. L'empresa guanya els primers plets de desnonament, iniciats un any des-

prés. L'Audiència Territorial de Barcelona va ratificar les ordres de desnonament i el 1989 la Guàrdia Civil les executa enmig d'una batalla campal. Les fotografies sobre aquests violents enfrontaments entre pagesos desarmats i agents antiavalots van donar la volta al país, fins al punt que una imatge captada pel fotògraf Manel Viladrich, en què una senyora ja gran corre amb davantal davant una colla de guàrdies amb metral·ladora i escut, va resultar finalista al certamen FotoPres de La Caixa. A finals d'any, diverses famílies de colons decideixen tornar a les seves terres i recorren davant el Tribunal Suprem, que els denega el dret a treballar les finques. La Generalitat intervé en el conflicte i, després de mediar entre les parts, alguns pagesos deixen Montagut i es traslladen a Vallmanya el setembre del 1994.

Però no tots els colons s'han donat per vençuts. Es el cas de Mòdol, que ha seguit endavant amb el seu particular litigi. El Tribunal Constitucional ha admès el recurs presentat per aquest pagès que ara fa dos anys va ser condemnat per l'Audiència de Lleida a tornar la terra a Agrolérida i a indemnitzar-la amb 111.000 euros pel rendiment que en va treure des del 1989, quan els colons van tornar als camps. Agrolérida va aprofitar els recursos que ofereix l'actual llei d'enjudiciament civil i va demanar al jutjat de primera instància i instrucció número 2 de Lleida que executés la sentència de l'Audiència, fet que va obligar Mòdol a deixar la terra. No obstant això, la defensa del pagès va decidir

Àngel Mòdol porta molts anys litigant. Aquí el velem manifestant-se en una imatge de l'estiu del 1990.

sol·licitar l'empara del Tribunal Constitucional perquè considerava que la resolució de l'Audiència havia vulnerat els seus drets fonamentals. Ara, gairebé dos anys després de la sentència del tribunal provincial i mesos després de la formalització del recurs, el Constitucional ha acordat admetre a tràmit la reclamació de Mòdol. Normalment, l'admissió a tràmit d'un recurs d'empara suspèn l'execució de la sentència, però en aquest cas no. Agrolérida va demanar executar la sentència abans que la defensa portés el cas al Constitucional, de manera que l'empresa seguirà com a propietària, tret que el tribunal doni em-

**A Montagut,
al Segrià,
ja només hi ha
cinc famílies
de colons, que
estan pendents
del cas
d'Àngel Mòdol**

para al colon. En aquest cas s'obririen dos camins: la devolució de la terra al pagès o el pagament d'una indemnització per pal·liar el dany que se li hagi causat desnonant-lo si la justícia estima que el reintegrament és d'impossible compliment.

La defensa de Mòdol manté que l'Audiència va infringir el principi de *non bis in diem*, és a dir, considera que no pot tornar a jutjar-se el desallotjament d'un colon, perquè el cas va ser resolt per l'Audiència Territorial de Barcelona l'any 1981, i que va vulnerar preceptes constitucionals com el dret a la tutela judicial efectiva perquè es tracta d'un plet ja prescrit. Contràriament, la sentència recorreguda va resoldre que Mòdol no és un colon, condició que sí que reconeix al seu sogre, mort l'any 1993 i que l'ocupació de la terra després del desnonament del 1989 va ser un acte sense "bona fe" que la justícia no pot emparar. Després de tants anys i tants recursos, el sindicalista va qualificar de "bona notícia" la decisió dels Constitucionals, però es va mostrar prudent.

Els últims de Montagut. A Montagut, al Segrià, ja només hi queden cinc famílies de colons, que estan pendents del cas de Mòdol. Aquests pagesos conreen unes noranta hectàrees i porten una vida tranquil·la, molt diferent de la que els va portar al banc dels acusats després de la batalla campal del 1989, quan després de tancar-se a la seu del bisbat de Lleida sense obtenir resultat, van tractar d'evitar el desnonament que feia efectiu la Guàrdia Civil i van acabar acusats tres pagesos, dos sindicalistes i un comunista. Un trist episodi que tots tracten d'oblidar. Per a la majoria, ja s'ha passat pàgina. Els qui van optar per traslladar-se a Vallmanya, han convertit aquestes terres en unes productives finques de cereals i regadiu, però no oblidem Montagut. La terra no sempre és per a qui la treballa, però no perden l'esperança que es faci justícia, encara que la majoria no confia a veure amb els seus ulls la resolució (sigui quina sigui) del conflicte. L'última paraula la té ara el Tribunal Constitucional.

Anna Sàez